

Sk i inskriftens början och runorna 1 **h** och 2 **u** saknas; sk saknas efter 18 **a**; 24 **i**; sk saknas efter 28 **æ**; runan 30 har icke observerats. — Dybeck: Sk i inskriftens början och runorna 1 **h** och 2 **u** saknas; 24 **i**. — Brate: Sk i inskriftens början och runorna 1 **h** och 2 **u** saknas; 29—30: »Av den avlidnes namn är begynnelserunan **o** i behåll och staven av dess andra runa på 5 cm nedifrån av dess längd, som varit 7 cm; runan har alltså säkert varit **l** och namnet Olof.»

Inskriftens två första runor, som hittills icke observerats, utgöra möjligen början till namnet *Holmlaug*(*R*), samma namn som återfinnes i U 285. Avståndet mellan 2 **u** och 3 **u** är emellertid något för kort för att ge plats för minst 6 runor och ett sk. Om man räknar med att 3 **u** och 4 **k** utgöra slutet av namnet, skulle utrymmesfrågan vara löst. Å andra sidan är det icke sannolikt, att denne ristare, som tydligen i detalj beräknar sin inskrift, skulle hoppa över bindeordet **auk** mellan de båda namnen.

Det skadade namnet, som börjar med 29 **o**, har med all sannolikhet varit *Olæifr*. Också det namnet förekommer i U 285. Kvinnonamnet *Gillaug* är mycket vanligt i uppländska runinskrifter, medan det under medeltiden endast har belagts ett par gånger, jfr Sö 205.

Allt talar för att de båda runstenarna, som ursprungligen stått tillsammans, ha ristats av samme man.

287. Vik, Hammarby sn.

Pl. 178, 179.

Litteratur: B 102, L 423, D 2: 81. J. Bureus, F a 6 s. 99 n:r 26 (Aschaneus), s. 167 n:r 23 (Rhezeliu), F a 5 n:r 174, F a 1 s. 43; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, F 1 5: 1 n:r 3, Monumenta 3, bl. 176; O. Celsius, SR 2, s. 109, 627; UFT h. 5 (1876), s. 10; E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA), Svenska runristare (1925), s. 104.

Äldre avbildningar: Peringskiöld, teckning (F 1 5: 1); Hadorph och Peringskiöld, träsnitt (i F 1 5: 1, Peringskiölds Monumenta och B 102); Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA).

Runstenen står i en liten åkerholme, 300 m. NV om mangårdsbyggnaden, 100 m. V om landsvägen Pickhus—Torsåker. 250 m. åt SSV står U 288. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Rydboholm».

Aschaneus anger stenens plats sålunda: »Wti Wijkbo westr gärdet i Hammarby Sokn.» Rhezelius: »J Wijks Giärde.» *Ransakningarna*: se U 289. Peringskiöld: »Wijks Norra gärde i Hammarby Sochen.» Dybeck: »Står i Viks norra gärde i en skadad och otydlig stensättning.» Brate beskriver stenens plats på följande sätt: »Omkring 45 steg väster om runstenen sträcker sig en dæld från sjön Fysingen som fortsättning af dennas sydligaste vik upp till landsvägen och därutöfver. Vid högre vattenstånd af sjön har denna dæld utan tvifvel varit öfversvämmad, så att runstenen stått ej långt från sjöstranden. Runstenen i Viks västra gärde står på andra sidan af denna dæld.»

Grå granit. Höjd 2,23 m., bredd 1,60 m. Ytan flagrar; i flagringarna är graniten mörkgrå. Ristningen är tydlig ehuru något ojämnt huggen.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter Aschaneus):

giulakr	lit	raisa	stain	eftir	sun	· sin ·	ingifast	· auk ·	inguar	· uk ·	at ·	broður	· sin ·	in ·	ybir
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65			
[ri]sti · runa															
70	75														

Giulakr(?) *let ræisa stæin æftir sun sinn Ingifast, ok Ingvarr auk*(?) *at broður sinn, en Öpir* [ri]sti runa[R].

»Gjulak(?) lät resa stenen efter sin son Ingefast, och Ingvar (lät) också (resa stenen) åt sin broder, och Öpir ristade runorna.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan sk. 1 **g** är tydligt stunget; efter 10 **t** möjligen sk; 15 **a** har genom en flagring förlorat bst på högra sidan om hst. Efter denna runa möjligen spår av sk i flagringen. 16 **s** bevarat i flagringens kant. 19 **i** är skadat på mitten; 21 **e** är säkert; i 31 **n** gör en korsande ornamentslinje tjänst som hst; 34 **g** har mellan hst och bst en fördjupning av samma art som i 1 **g** och 45 **g**; den gör intryck av att vara huggen. Mellan 39 **t** och 40 **a** är avståndet stort på grund av stenyntans ojämnhet. 45 **g** är säkert. Runan 49 **u** är skadad upptill och 50 **k** på mitten. Det stora avståndet mellan 48 **r** och 51 **a** beror på att stenyntan här har varit svår att rista. På det 50 cm. långa partiet har Öpir endast ristat två runor, 49 **u** och 50 **k**. De äro båda fullt säkra. 64 **y** är säkert stunget. 67 **r** har förlorat övre delen av hst. Av runan 68 återstår endast ett kort stycke nedtill. Runan 69 är förlorad. 70 **s**, 71 **t** och 72 **i** äro trots flagring tydliga. 75 **n** och 76 **a** ha ensidiga bst.

Aschaneus: 1 **k**; mellan 6 **k** och 7 **r** insättes ett **a**; sk efter 7 **r**, 10 **t**, 15 **a**, 20 **n** och 25 **r**; mellan 17 **t** och 18 **a** insättes ett **i**; 21 **i**, 34 **k**, 35 **a**, 45 **k**, 48 **r**, 49 **i**, 50 **i**; sk saknas efter 58 **r**; 62 **a**; sk saknas efter 63 **n**; 67 **r**; 68 **r** och 69 **i** helt bevarade; sk saknas efter 72 **i**. — Rhezelius: Sk efter 7 **r**, 10 **t**, 15 **a** och 20 **n**; 21 **a**; sk efter 25 **r**; 34 **k**; mellan 48 **r** och 49 **u** inskjutes ett **h** och efter 50 **k** tillägges ett **n**; runorna 62 **i** och 63 **n** uteglömda. Sk efter 76 **a**. — Hadorph och Peringskiöld: Sk efter 10 **t** och 15 **a**; 34 **k**, 45 **k**; sk saknas efter 50 **k**; runorna 68 och 69 äro förlorade. — Dybeck: 34 **k**; 49 **u** och 50 **k** saknas i läsningen, men på bilden synas **u** och nedre delen av **k**. Dybeck kommenterar läsningen: »Lilj. föreslår **IN** efter **IT** **NT**. Det har ett och annat emot sig. Sannolikt har stenen redan då ristningen skedde varit skadad der det ordet är.» — Brate: 34 **k**.

Inskriftens första namn, som här skrives **giulakr**, är egendomligt. Det förekommer emellertid i ytterligare tre inskrifter (en uppländsk, en sörmländsk och en östgötsk), se Sö 339. I dessa tre fall skrives namnet med **k** som första runa. Brate sammanställer namnet med isl. *Kiallacr* (ir. *Cellach*, *Ceollach*, *Ceallach*), och till denna tolkning ansluter sig E. Wessén, se Sö 339. Den säkra skrivningen med **g** i U 287 talar emellertid bestämt emot en sådan tolkning, som även eljest synes mindre sannolik. Wessén tillägger också: »Högst märkligt förefaller i varje fall detta keltiska inslag i det fornsvenska namnförrådet.» Runorna 2 och 3 (**iu**) återge möjligen ett **y**. Tänkbart är att namnet varit *Giulacr* eller *Gyllacr*.

Sönernas namn, *Ingifastr* och *Ingvarr*, vilka ofta förekomma i runinskrifter, ge ett exempel på det vanliga förhållandet, »att bröder ha namn med ett gemensamt element» (E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 9 f.).

Runorna 49—50 **uk** ändras av Liljegren till **iuk**. Redan Dybeck insåg, att detta förslag »har ett och annat emot sig». C. Säve översätter det med »högg» (*UFT*), och även Brate uppfattar ordet på samma sätt som Liljegren. Han skriver i sina »Anteckningar» (1903): »Någon

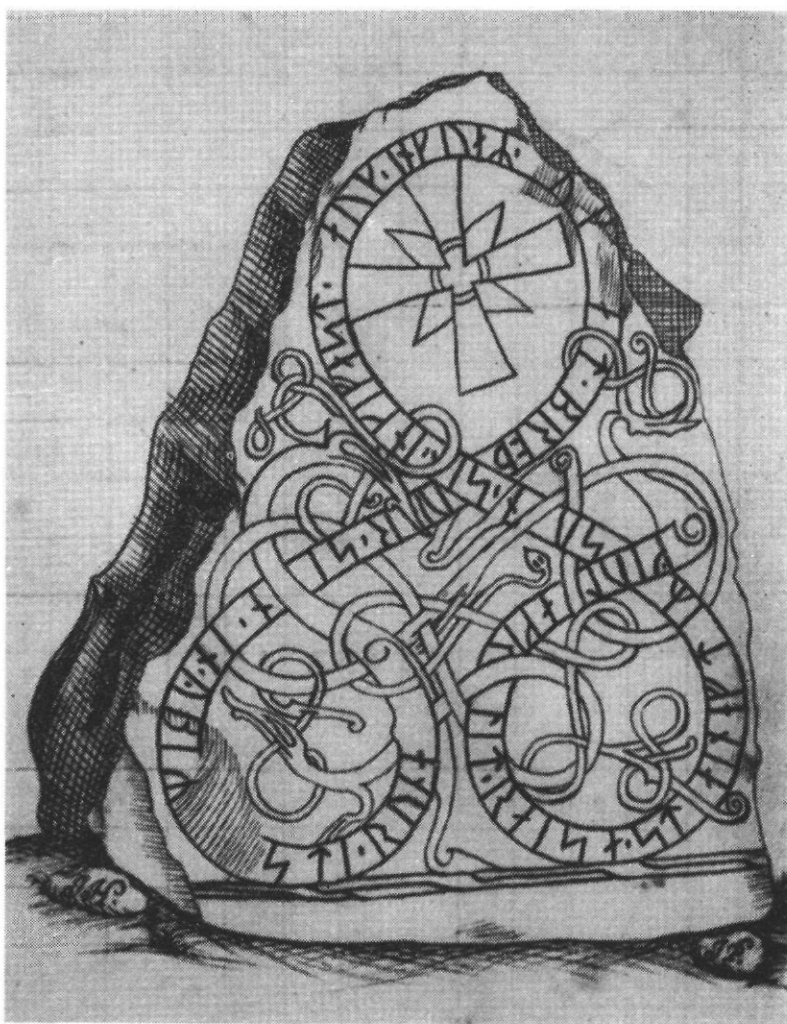

Fig. 292. U 287. Vik, Hammarby sn.
Efter teckning av Peringskiöld.

runa framför **u** af något slag kan ej upptäckas. Man må väl därför antaga, att **uk** betyder 'högg'.» Om den rätta läsningen är **uk**, kan detta knappast vara annat än adverbet 'ock, också', isl. *auk*. Anmärkningsvärt är emellertid då, att Öpir skriver det betonade adverbet **uk**, medan den obetonade konjunktionen skrives **auk**. Man torde i så fall ha rätt att se ett avsiktligt särskiljande av orden genom olikhet i stavning. Man skulle emellertid i stället för **uk** vänta ett **lit**, sålunda: **auk** · **inguar** · **lit** · **at** · **broþur** · **sin**. Jfr U 288, även den ristad av Öpir: **uk** · **ketil** · **lit** · **eftir** · **broþur** · **sin**. Läsningen **uk** är emellertid fullt säker.

Stenen är signerad av Öpir och ger ett vackert exempel på hans konst. Ett ornament nedtill på stenen påträffas också på andra Öpirstenar. Fullständigt samma ornament återfinnes f. ö. på Ramsundsbergets ristning, se Sö 101, pl. 206. Ytterligare två runstenar alldeles i närheten (U 279 och U 288) äro utförda av samme ristare.

288. Vik, Hammarby sn.

Pl. 178, 180.

Litteratur: B 112, L 427, D 2: 80. J. Bureus, Monumenta Sveo-Gothica (1624), n:r 40, (F a 10: 1), F a 6 s. 70 n:r 132 (Bureus' egen uppteckning), s. 92 n:r 3 (Aschaneus), s. 167 n:r 22 (Rhezeliu), F a 5 n:r 175, F a 10: 2 n:r 11, F a 13, s. 158, 361, F a 14 s. 176, F a 1 s. 44; M. Aschaneus, F b 18 s. 421; M. Gyldenstolpe (Wexionius), Epitome Descriptionis Sueciæ, Gothiæ, Fenningiæ (Åbo 1650), liber II, Cap. V., s. 77 f.; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 178; P. Dijkman, Historiske Anmärckningar (1723), s. 72; O. Celsius, SR 1, s. 224; UFT h. 5 (1876), s. 10; E. Brate, Anteckningar 1903 (ATA), Svenska runristare (1925), s. 104.

Äldre avbildningar: Bureus a. a. (träsnittet även i F f 6 n:r 73); Jonas Olavi Wadsundensis, träsnitt (i F a 10: 2 och hos Gyldenstolpe Wexionius, a. a.); Helgonius och Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 112); Dybeck, a. a.; Brate foto 1903 (ATA); S. Lindqvist foto 1918 (ATA).

Runstenen står i åkern 275 m. V om mangårdsbyggnaden, 150 m. VNV om vägskalet vid avtagsvägen till Vik. 250 m. åt NNO står U 287. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Rydboholm». — Enligt Bureus (1624) stod stenen »Vthi Wijks ängien i Hammarby Sokn.» Aschaneus (F a 6): »Vti Wijks äng i Hammarby Sokn.» Rhezelius: »J Wijks ängien.» Ransakningarna: se U 289. Peringskiöld: »Wiks ängsbacka.» Dijkman: »Wiks By och Åkergårde.» Dybeck uppger, att stenen »står i ett stenkummel uti gårdet vester ut från Vik» och Brate beskriver platsen sålunda: »Runstenen står rest på en backholme i gårdet väster om Vik, skild genom gårdet från landsvägen; stenen står väster om den dæld, som från sjön Fysingens sydligaste vik sträcker sig till och öfver landsvägen och måhända fordom varit en vik af sjön, på hvars andra sida runstenen i Viks norra gårde står.»

Röd granit. Höjd 2,12 m., bredd 0,66 m. Ristningen är väl bevarad. Ramlinjerna äro ofta grunt huggna.

Inskrift:

olafr	·	uk	·	kunilr	·	litu	·	raisa	·	stain	·	eftir	·	kuna	·	sun	·	sin	·	uk	·	ketil	·	lit	·	eftir	·	broþur	·		
5				10		15		20		25		30		35		40		45		50		55		60							
sin · ybir · risti · runa																															
65				70		75																									

OlafR ok Gunnhildr letu ræisa stæin æftir Gunna, sun sinn, ok Kætill let æftir broður sinn. Öpir risti runa(R).

»Olov och Gunnhild läto resa stenen efter Gunne, sin son, och Kättel lät efter sin broder. Öpir ristade runorna.»